

Powiatowy Rzecznik Praw Konsumenta radzi: chwilówki - pożyczaj z głową

Nowy sprzęt, wymarzona wycieczka, pilny remont – by sprostać realizacji planowanych przedsięwzięć codziennie miliony konsumentów decydują się na pożyczkę. Rośnie popularność „chwilówek” jako formy finansowania wydatków konsumenckich. Bez poręczeń, bez formalności, w 15 minut, pieniądze dostępne od zaraz – internet oraz inne media zalewają reklamy ofert pożyczek krótkoterminowych roztaczających przed konsumentem wizję pozyskania szybkiej pożyczki, często na bardzo korzystnych zasadach – chociażby słynne „0%”. Niestety, często pod chwytliwymi sloganami kryje się wiele niespodzianek – nie zawsze korzystnych dla konsumenta. Osoby potrzebujące „szybkiej gotówki” często nie są świadome ryzyka i możliwych konsekwencji wynikających z niefrasobliwego zawarcia takiej umowy pożyczkowej. Jak pożyczać z głową i nie dać się oskubać?

Przede wszystkim zwróćmy uwagę na różnice definicyjne – otóż pożyczka to nie to samo co kredyt zaś parabank – czyli instytucja pożyczająca nam pieniądze, nie jest bankiem. Nie wchodząc w szczegóły definicyjne, trzeba zaznaczyć, że zasady udzielania kredytów podlegają przepisom ustawy prawo bankowe i ustawy o kredycie konsumenckim. Kredytu mogą udzielić tylko bank lub spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK) – instytucje podlegające państwowemu nadzorowi, sprawowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF). Dodatkowo, nadzór w kwestii zgodności umów z obowiązującymi przepisami prawa sprawuje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Kredyt udzielany jest na ściśle określony cel, po skrupulatnym zbadaniu zdolności kredytowej. Ponadto, kredytodawcy przysługuje prawo kontroli czy kredyt jest wykorzystywany zgodnie z umową kredytową.

Zupełnie inna sytuacja jest występuje w przypadku pożyczki. Przepisy dotyczące udzielania pożyczek reguluje kodeks cywilny, ustawa o kredycie konsumenckim a w przypadku ofert internetowych – także przepisy ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną (przy czym, jeśli pożyczkodawcą jest osoba prywatna – czyli pożyczka udzielana jest konsumentowi przez innego konsumenta, przepisy ustawy o kredycie konsumenckim nie mają zastosowania). Pożyczki mogą udzielić instytucje parabankowe oraz osoby fizyczne, prawne, przedsiębiorstwa, zaś pożyczka może zostać wykorzystana na dowolny cel, a pożyczkodawca nie ma prawa kontroli sposobu wykorzystania pieniędzy. Na runku działa wiele firm pożyczkowych oraz tzw. parabanków – instytucji świadczących usługi bankowe, nie podlegających jednak nadzorowi KNF. Nadzór w kwestii zgodności umów z obowiązującymi przepisami prawa sprawuje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Większość podmiotów udziela pożyczek na odległość – za pośrednictwem strony internetowej czy telefonicznie. Oferty parabanków i firm pożyczkowych zachęcają brakiem skomplikowanych procedur, łatwym dostępem do pieniędzy. Ale każde ustępstwo ma swoją cenę – chwilówki to, owszem – łatwo dostępny produkt, ale stosunkowo kosztowny. Ponadto, firmy pożyczkowe i parabanki często stosują praktyki mogące naruszyć interes konsumenta.

Na początek odczarujmy chwytliwe reklamy – często pożyczkodawcy kuszą konsumentów wizją szybkiej pożyczki, uzyskanej w kilkanaście minut. Tymczasem uważna lektura wzorców umowy zdecydowanie odbiega od marketingowych zapewnień – z reguły firmy pożyczkowe zastrzegają w umowie termin wypłaty pożyczki wynoszący 1-7 dni. Pomijając jednak umowne niuanse, pożyczka w 15 min jest nieprawdopodobna także ze względu na obszerność dokumentów i samą procedurę przyznania pożyczki – konsument przed zawarciem umowy musi zapoznać się z wieloma dokumentami – na początek z formularzem informacyjnym, w którym znajdują się informacje dotyczące kosztów związanych z pożyczką. Jest on tabelarycznym zestawieniem informacji o pożyczkodawcy, kosztach pożyczki, zabezpieczeniach, usługach dodatkowych i ich kosztach. Formularz informacyjny powinien być przekazany jeszcze przed zawarciem umowy pożyczki – wyjątkiem jest sytuacja zawierania umowy na odległość (przez internet, telefonicznie itp.) – w takim przypadku formularz powinien zostać dostarczony niezwłocznie po zawarciu umowy pożyczki. Ponadto, przed konsumentem jest także lektura regulaminów, polityki prywatności, umowy ramowej, tabeli kosztów. W słynne 15 minut zwyczajnie nie da się tego zrobić. **A tylko uważna lektura uchroni konsumenta przed nieuczciwymi firmami.** Do najczęstszych grzechów pożyczkodawców zalicza się również stosowanie skomplikowanego języka w dokumentach pożyczkowych, tworzenie niejasnych sformułowań i idąca w parze ich

przesadna obszerność, nieadekwatna do kwoty zobowiązania (chwilówki dotyczą małych kwot – zazwyczaj od 50 do 5000 tyś.). Ponadto, zdarza się, że w dostarczonych konsumentowi dokumentach znajdują się informacje sprzeczne z treścią umowy ramowej. **Tak więc po pierwsze: pożyczasz z głową - czytaj umowę!** Czytając umowę, powinniśmy zwrócić uwagę przede wszystkim na:

- wysokość rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (RRSO) - na rzeczywistą roczną stopę oprocentowania pożyczki składają się: odsetki (wynikające z oprocentowania), opłaty, prowizje, podatki i marże oraz koszty usług dodatkowych (np. ubezpieczenia).
- całkowitą kwotę do zapłaty - strony internetowe wyposażone są w kalkulatory kosztów pożyczki, dzięki którym konsument może za pomocą suwaków ustawić parametry pożyczki, jej wysokość, termin spłaty oraz wyliczyć jej koszty. Przy lekturze umowy należy zwrócić uwagę czy całkowita kwota do zapłaty jest ostatecznie zgodna z ofertą.
- dodatkowe opłaty - firma udzielająca pożyczki również ma obowiązek poinformować z jakimi dodatkowymi kosztami musimy się liczyć. Najczęściej stosowane koszty dodatkowe to m.in.: opłata przygotowawcza (często niezwracana, co jest niezgodne z prawem - wg art. 5 pkt. 6 ustawy o kredycie konsumenckim opłata przygotowawcza jako usługa dodatkowa, którą który konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową, powinna zostać wliczona do całkowitego kosztu pożyczki), opłata za ubezpieczenie pożyczki (nie jest ono obowiązkowe), opłata za wysłanie wezwania do zapłaty raty, opłata za monit telefoniczny, opłata za wizytę windykatorów w związku z brakiem spłaty rat. Ważne! Zachowajmy czujność w przypadku, gdy firma żąda zadatku przed udzieleniem pożyczki. Zdarza się, że nieuczciwe firmy pobierają ją, po czym odmawiają wypłaty środków tłumacząc brakiem zdolności kredytowej. To oczywiście niezgodna z prawem praktyka. 11 marca br. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw, które wyraźnie wskazują, że **kredytdawca ma obowiązek zwrócić klientowi wszelkie opłaty i koszty uiszczone przez niego przed podpisaniem umowy, jeśli nie doszło do jej zawarcia.**
- inne zapisy - zwłaszcza te pisane drobnym druczkiem.

Kluczem do sukcesu jest dokładne zapoznanie się z umową. A co ze słynnym 0%? Warto sprawdzić czy rzeczywiście 0 % oznacza pożyczkę bez kosztów. Zwróćmy uwagę czy oprocentowanie wynosi 0% oraz czy pożyczkodawca nie wymaga uiszczenia dodatkowych kosztów - np. z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia pożyczki, którego koszt może być porównywalny z wysokością odsetek.

Po drugie - **pożyczasz z głową - nie podpisuj umów, których treści nie rozumiesz!** Pożyczkodawca ma obowiązek wyjaśnić wszystkie wątpliwości. **I po trzecie: pożyczasz z głową - sprawdź z kim masz do czynienia!** Zanim zdecydujemy się na pożyczkę sprawdźmy wiarygodność instytucji, która pożyczka pieniądze. Konsument powinien wiedzieć, z jakim podmiotem ma do czynienia, tj. czy jest to bank, firma pożyczkowa, osoba prywatna czy podmiot parabankowy - w zależności od tego kto nam pożyczka pieniądze, obowiązują stosowne przepisy prawa (tak jak już wspomnieliśmy, w przypadku pożyczki od osób prywatnych nie obowiązuje ustawa o kredycie konsumenckim a przepisy kodeksu cywilnego). Warto również sprawdzić doniesienia prasowe dotyczące danego przedsiębiorcy. Wiarygodność firmy można sprawdzić na stornach www urzędów, gdzie publikowane są decyzje wobec przedsiębiorców naruszających przepisy prawa. O tym czy dany podmiot nie jest podejrzany o prowadzenie nielegalnej działalności bankowej, warto sprawdzić na stronie Komisji Nadzoru Finansowego -

http://www.knf.gov.pl/o_nas/ostrzezenia_publiczne/lista_ostrzezenia.html.

W przypadku podpisania umowy, konsumentowi przysługuje prawo odstąpienia od umowy w ciągu 14 dni, nawet wtedy gdy pożyczka została przelana na konto lub wręczona do ręki. Konsument jest zobowiązany do zwrócenia pożyczonej kwoty oraz odsetek, jakie zostały naliczone od dnia wypłaty do momentu zwrotu środków. Kiedy decydujemy się na odstąpienie od umowy, pożyczkę należy spłacić w ciągu 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy (art. 54 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim).

Chwilówki to produkt mogący narazić konsumenta na dotkliwe straty finansowe. I to pomimo nowelizacji przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw, które pozwoliły ukrócić proceder lichwiarskich stawek kosztów pożyczki poprzez wprowadzenie limitów oraz **maksymalnych wysokości opłat z tytułu zaległości w spłacie w tym odsetek za**

opóźnienie. **Dlatego też zanim pożyczymy, przemyślimy tę decyzję.**

Przed podpisaniem umowy, ze wszelkimi wątpliwościami i pytaniami warto zgłosić się do Powiatowego Rzecznika Praw Konsumentów. Do rzecznika może zgłosić się każdy, kto potrzebuje pomocy w zakresie ochrony interesów konsumenta, ma problemy z wyegzekwowaniem przysługujących praw. **Biuro Powiatowego Rzecznika Praw Konsumentów mieści się w budynku Starostwa Powiatowego w Hajnówce (ul. A. Zina, pokój nr 21, w godz. 7.30 - 15.30 pn. - pt.),** tel. 85 682 30 45. Warto również zajrzeć na stronę www.zanim-podpiszesz.pl. W 2012 r. wystartowała kampania „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz” , zorganizowana przez 7 instytucji publicznych: Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Komisję Nadzoru Finansowego, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Sprawiedliwości, Narodowy Bank Polski, Policję oraz Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Na stronie akcji zapoznać się można z historiami inspirowanymi prawdziwymi losami ludzi, którzy zdecydowali się na chwilówkę i ich zmagają z konsekwencjami tej decyzji. Ponadto znajdują się tu porady prawne, przydatne w podjęciu decyzji o zaciągnięciu jakiegokolwiek pożyczki oraz kalkulator, który pozwala wyliczyć jej koszty. Wiele cennych wskazówek i praktycznych porad dla dłużników i chcących wziąć pożyczkę znajduje się także w specjalnym poradniku ([wersja PDF do pobrania](#)).

Choć same pieniądze szczęścia nie dają, to pomagają w osiągnięciu celów i marzeń – zanim jednak zdecydujemy się na zaciągnięcie pożyczki mającej podreperować rodzinny budżet czy finansującej nasze większe i mniejsze marzenia, zastanówmy się czy będziemy potrafili sprostać jej spłacie.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw
- Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe
- USTAWA z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim
- Kodeks cywilny

Katarzyna Nikołajuk

konsultacja merytoryczna: Danuta Rola, Powiatowy Rzecznik Konsumenta